

Anti - Pest-Protocol Montessori basisschool Passe Partout

Inleiding

Onze school is een leefgemeenschap van kinderen, leerkrachten en ouders. Iedereen heeft een taak in dit geheel en heeft de verantwoordelijkheid zijn stukje daarin zo goed mogelijk gestalte te geven. In het samenwerken met elkaar wordt gelijkwaardigheid en wederzijds respect nagestreefd. Wij laten ons hierbij leiden door de uitspraak van Maria Montessori:

“Jouw vrijheid eindigt waar de vrijheid van de ander begint.”

Wij leren de kinderen in de praktijk van alle dag respectvol met elkaar om te gaan. Het kind leert onder andere hoe het hulp vraagt, biedt en ontvangt. De begeleiding op dit gebied heeft tot doel het creëren van een veilige en zorgzame omgeving waarin elk kind zich goed kan ontwikkelen.

Wat verstaan wij onder pesten?

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen, dat inhoudt, dat leden van een groep om een bepaalde reden een soortgenoot mishandelen, zowel lichamelijk als geestelijk.

Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een pestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN en de gevolgen van dit gedrag vormen een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN	PESTEN
<ul style="list-style-type: none"> •Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren
<ul style="list-style-type: none"> •Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk. 	<ul style="list-style-type: none"> •Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).

•Speelt zich af tussen 'gelijken'	•Ongelijke strijd. De onmachtsgedvoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
•Is meestal te verdragen of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.	•De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
•Meestal één tegen één	•Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
•Wie geplaagd wordt, ligt niet vast.	•Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).
•De tegenpartijen wisselen keer op keer.	•Slachtoffer zit vaak in neerwaartse spiraal, waardoor pesters zich op hem richten.
GEVOLGEN	GEVOLGEN
•Op het moment dat het gebeurt is het niet leuk, maar de pijn gaat snel over.	•Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
•De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.	•Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam
•Men blijft opgenomen in de groep.	•Isolément en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
•De groep lijdt er niet echt onder.	•De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig en men vertrouwt elkaar niet. Er is daardoor weinig openheid, spontaniteit en contact met elkaar. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus willen aanpakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

Voorwaarden:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle betrokken partijen: leerlingen, (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en ouders/verzorgers. (hierna vernoemd als ouders).

- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten aan de orde is of niet. Het onderwerp pesten moet met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch de kop op steekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat heeft dan is de inschakeling van een contactpersoon (vertrouwenspersoon) nodig. De contactpersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind aan het pestprobleem te maken. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Hoe willen wij in de praktijk daar mee omgaan?

- Systematisch onderwijs aanbod op sociaal/emotioneel gebied.
- Wekelijks een onderwerp aan de orde stellen, zoals: veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc.
- Andere werkvormen zijn ook denkbaar: spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken, over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Het voorbeeld van leerkrachten en ouders is heel belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en kinderen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dit soort gedragingen.
- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

Signalen van pesten kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- briefjes doorgeven
- beledigingen
- opmerkingen over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten
- slaan of schoppen
- achterna zitten op weg naar huis
- naar het huis van het slachtoffer gaan

- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- chanteren
- dreigen en schelden via internet, email of sms.

Deze lijst kan natuurlijk nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook kinderen hebben het bedacht.

Leerkrachten en ouders moeten daarom ook alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Regel 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet mag worden opgevat als klikken. Vanaf de onderbouw brengen wij kinderen al bij dat:

- je mag niet klikken, maar ..... als je gepest wordt of als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit dan moet je hulp aan de leerkracht vragen. Dit is geen klikken!

Regel 2:

Een tweede stelregel is dat de medeleerling verantwoordelijkheid heeft om het pestgedrag bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Regel 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie.

Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen.

Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders eigenhandig een probleem voor hun kind op school komen oplossen.

Bij problemen van pesten zullen leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig contact met de ouders opnemen en overleg voeren.

De inbreng van ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

1. VAN ELKAARS SPULLEN AFBLIJVEN

2. JE EIGEN AFVAL OPRUIMEN

3. NIEMAND UITSCHELDEN

4. VAN ELKAAR AFBLIJVEN

5. NAAR ELKAAR LUISTEREN

6. OP TIJD KOMEN

7. PESTEN..... PIKKEN WE NIET

8. NIET ZOVEEL LETTEN OP ELKAAR

9. STOP.... DENK.... DOE

10. IEDEREEN HOORT ERBIJ

Deze regels gelden op school en daarbuiten.

Kinderen kunnen in hun groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht. Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. groepsregels.

Zowel de schoolregels als de groepsregels zijn duidelijk zichtbaar in de klas opgehangen.

Iedere maand besteden we extra aandacht aan een bepaalde schoolregel. Deze regel hangt zichtbaar in de gangen.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar maken en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Er eerst zelf en samen uit te komen.

STAP 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (en in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de juf of meester voor te leggen.

STAP 3:

De leerkracht brengt de twee partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van ruzie of pesterijen tussen dezelfde kinderen volgen sancties. (zie bij consequenties).

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzies en/of pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van bestraffing volgen (zie bij consequenties). De ouders worden op de hoogte gebracht van het herhaaldelijk pest/ruzie gedrag. Leerkracht en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met ouders en/of externe deskundigen.

CONSEQUENTIES

Wanneer de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten, dan stelt hij/zij een algemeen probleem aan de orde om langs deze weg bij het probleem te komen.

De leerkracht ziet of hoort dat een leerling gepest wordt.

Leveren de stappen 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste, dan neemt de leerkracht een duidelijke stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk van hoe lang de pester blijft doorgaan met haar/zijn gedrag.

FASE 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven
- Nablijven tot alle kinderen naar huis zijn
- Een schriftelijke opdracht over de toedracht en zijn/haar rol in het pestprobleem
- Door gesprek: bewustwording van wat hij/zij uithaalt met het gepeste kind
- Afspraken maken over gedragsveranderingen met de pester. De naleving hiervan komt aan het einde van elke week aan de orde in een kort gesprek.

FASE 2:

- Een gesprek met de ouders. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan dit probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd en al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeroepen zoals het school maatschappelijk werk, de schoolarts etc.

FASE 4:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er gekozen worden een leerling (tijdelijk) in een andere groep te plaatsen

FASE 5:

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst worden van school.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING

- Medeleven tonen, luisteren en vragen hoe en door wie hij/zij wordt gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat hij/zij doet voor en na het pesten. Huilen of heel boos worden zijn juist vaak reacties die de pester wil uitlokken. Laten zie dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie.
- Het gepeste kind laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing de leerling zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling zelf benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders opstelt.

- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs kan toenemen.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

- Praten; zoeken naar de reden van de ruzie en/of het pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect is van zijn/haar gedrag.
- Excuses laten aanbieden.
- In laten zien welke leuke sterke kanten de leerling heeft.
- pesten is verboden in en om school; wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest, belonen (schouderklopje) als het kind zich wel aan de regels houdt.
- Leerling leren niet meteen kwaad te laten reageren, leren beheersen, de stop eerst nadenken-houding aanleren; stop, denk, doe.
- Contact ouders school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; huisarts; jeugdgezondheidszorg.

ADVIEZEN AAN DE OUDERS:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houdt de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt maar op straat probeer dan met de ouders van de pester(s) contact op te nemen.
- Pesten op school kunt u het best meteen met de juf of meester bespreken.
- Door positieve stimulering kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- Stimuleer uw kind lid te worden van een club of sport. Laten beleven (zie boven).
- Steun uw kind in het idee dat er een eind aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek; ieder kind kan een pester worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteedt extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot et doen van een sport of lid worden van een club.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem het goede.

- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen opkomen.
- Leer uw kind voor zichzelf opkomen.

Directie, team en de medezeggenschapsraad onderschrijven dit gezamenlijk pestprotocol.